

VẬN DỤNG PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC TRẢI NGHIỆM TRONG VĂN BẢN “BÀI HỌC ĐƯỜNG ĐỜI ĐẦU TIÊN” - NGỮ VĂN 6 (TRÍCH “DỄ MÈN PHIÊU LƯU KÝ” CỦA NHÀ VĂN TÔ HOÀI)

NGUYỄN NGỌC THÚY

Trường Trung học cơ sở Phan Chu Trinh, tỉnh Đắk Lắk

Nhận bài ngày 20/11/2025. Sửa chữa xong 15/01/2026. Duyệt đăng 25/01/2026.

Abstract

This article examines the application of experiential learning methods in teaching the text “Bài học đường đời đầu tiên” (Grade 6 Literature), excerpted from Dễ Mèn phiêu lưu ký by Tô Hoài. In line with the competency- and quality-based orientation of Vietnam’s 2018 General Education Curriculum, the paper proposes forms of experiential activities such as role-playing, group discussion, scenario-based tasks, and connections to real-life situations. This approach enables students to actively construct knowledge, develop a deeper understanding of the text’s content and artistic values, and draw lessons on appropriate behavior and personal responsibility. The findings indicate that experiential learning increases learning motivation and supports the development of reading comprehension, communication, and self-awareness competencies among Grade 6 students, thereby improving the effectiveness of Literature teaching at the lower secondary level.

Keywords: Education, experiential learning, personal qualities, Tô Hoài, “Bài học đường đời đầu tiên”.

1. Đặt vấn đề

Trong bối cảnh đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục hiện nay, việc chuyển từ dạy học truyền thụ kiến thức sang phát triển năng lực và phẩm chất người học là yêu cầu cấp thiết. Dạy học trải nghiệm (DHTN) được xem là một phương pháp hiệu quả, giúp học sinh (HS) “học thông qua hành động”, gắn kiến thức với thực tiễn đời sống. Môn Ngữ văn, với đặc trưng vừa mang tính khoa học vừa mang tính nghệ thuật có nhiều điều kiện thuận lợi để tổ chức các hoạt động trải nghiệm. Văn bản “Đường đời đầu tiên” (trích Dễ Mèn phiêu lưu ký) của Tô Hoài là văn bản giàu ý nghĩa nhân văn, phản ánh bài học sâu sắc về thái độ sống, trách nhiệm cá nhân và sự trưởng thành. Việc vận dụng phương pháp DHTN trong giảng dạy văn bản này không chỉ giúp HS hiểu sâu nội dung tác phẩm mà còn góp phần hình thành phẩm chất đạo đức và năng lực sống. Xuất phát từ những thực tiễn dạy và học, bài báo mong muốn cung cấp thêm tư liệu, góp phần đổi mới và nâng cao chất lượng dạy học Văn ở nhà trường phổ thông, hình thành và phát triển những kĩ năng cần thiết cho lứa tuổi HS trung học cơ sở (THCS). Cho nên, cũng như các mối quan hệ giữa tác phẩm với hiện thực tác phẩm với nhà văn, từ rất lâu người ta ít hoặc nhiều trực tiếp hoặc gián tiếp toàn diện hoặc một vài khía cạnh đã chú ý đến mối quan hệ giữa tác phẩm với bạn đọc “Tác phẩm văn học và đọc văn học thật là một hiện tượng diệu kì” [6, tr. 10].

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Cơ sở lý luận và thực tiễn

Dạy học trải nghiệm là một phương pháp dạy học hiện đại, trong đó HS được trực tiếp tham gia vào các hoạt động thực tiễn, học qua hành động và trải nghiệm cá nhân để tự phát hiện, chiếm lĩnh tri thức, hình thành kỹ năng, thái độ và giá trị sống. Phương pháp này lấy HS làm trung tâm, nhấn

Email: ngocthuypct@gmail.com

manh vai trò trải nghiệm, phản hồi, sáng tạo của người học thay cho việc tiếp thu thụ động. Thông qua quá trình trải nghiệm, HS không chỉ nắm được kiến thức mà còn biết vận dụng vào thực tế, phát triển năng lực tư duy, giao tiếp, hợp tác và sáng tạo. Đồng thời, bồi dưỡng phẩm chất nhân ái, yêu cái đẹp và yêu cuộc sống. Chương trình giáo dục phổ thông 2018 được xây dựng theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực người học. Các phẩm chất và năng lực cốt lõi này được cụ thể hóa thành những yêu cầu cần đạt cho từng môn học và từng cấp học. Việc đổi mới chương trình, sách giáo khoa, phương pháp dạy học và kiểm tra, đánh giá được thực hiện một cách toàn diện và đồng bộ giúp HS không chỉ nắm vững kiến thức phổ thông mà còn biết vận dụng hiệu quả những kiến thức, kỹ năng đã học vào đời sống. Bên cạnh đó, chương trình hướng tới việc hình thành năng lực tự học, khả năng phát hiện và giải quyết vấn đề, biết lựa chọn nghề nghiệp phù hợp, xây dựng và duy trì các mối quan hệ xã hội hài hòa, đồng thời phát triển nhân cách và đời sống tâm hồn phong phú. Với định hướng đó, việc tổ chức dạy học theo phương pháp trải nghiệm trở nên gần gũi, thiết thực hơn đối với cá nhân và cộng đồng. Mục tiêu của DHTN phát triển tư duy sáng tạo, kỹ năng giải quyết vấn đề, giao tiếp, làm việc nhóm, giúp HS hiểu sâu, nhớ lâu và biết vận dụng kiến thức vào thực tiễn. Văn bản “Đường đời đầu tiên” (trích Đế Mèn phiêu lưu ký - Tô Hoài) được đưa vào giảng dạy ở lớp 6 vì những lý do phù hợp với tâm lý lứa tuổi HS lớp 6. Nhân vật Đế Mèn có tính cách hồn nhiên, hiếu thắng, thích thể hiện bản thân và dần trưởng thành sau những va vấp đầu đời. Điều này rất gần gũi với HS lớp 6 - lứa tuổi đang chuyển từ nhi đồng sang thiếu niên. Giá trị giáo dục sâu sắc, văn bản giúp HS nhận ra bài học về sống khiêm tốn, biết suy nghĩ trước hành động. Ý thức trách nhiệm với bản thân và người khác, quá trình nhận lỗi, sửa lỗi và trưởng thành phù hợp với mục tiêu giáo dục phẩm chất trong Chương trình giáo dục phổ thông 2018 [1]. Nội dung sinh động, hấp dẫn, câu chuyện được kể bằng ngôi thứ nhất, giàu hình ảnh, giàu tưởng tượng, nhân hóa đặc sắc, tạo hứng thú đọc và học cho HS mới bước vào bậc THCS. Giá trị nghệ thuật tiêu biểu, hành hành văn bản thể hiện rõ phong cách nghệ thuật của Tô Hoài: miêu tả tinh tế thế giới loài vật, ngôn ngữ giàu chất tạo hình, giàu cảm xúc, góp phần bồi dưỡng năng lực cảm thụ văn học cho HS. Văn bản dễ tổ chức các hoạt động DHTN, thảo luận, đóng vai, liên hệ bản thân..., góp phần phát triển năng lực đọc hiểu, giao tiếp và tự nhận thức cho HS.

2.2. Vận dụng phương pháp dạy học trải nghiệm cho học sinh qua văn bản “Đường đời đầu tiên”

2.2.1. Phương pháp dạy học nêu vấn đề

Phương pháp dạy học nêu vấn đề là phương pháp trong đó giáo viên (GV) tổ chức cho HS tiếp cận tri thức thông qua việc phát hiện, phân tích và giải quyết các tình huống có vấn đề. Quá trình này kích thích tư duy độc lập, khả năng phân biện và năng lực tự học của HS, góp phần nâng cao hiệu quả dạy học Ngữ văn. Văn bản “Đường đời đầu tiên” của Tô Hoài chứa đựng nhiều tình huống mang tính mâu thuẫn và vấn đề đạo đức, đặc biệt là mối quan hệ giữa hành động, tính cách của nhân vật Đế Mèn và hậu quả mà nhân vật phải gánh chịu. Đây là cơ sở thuận lợi để vận dụng phương pháp dạy học nêu vấn đề trong quá trình giảng dạy. Trong giờ học, GV có thể đặt ra các vấn đề mang tính gợi mở như: *Vì sao Đế Mèn gây ra cái chết của Đế Choắt? Hành động của Đế Mèn xuất phát từ bản chất xấu hay từ sự non nớt, bồng bột của tuổi trẻ? Đế Mèn có đáng bị trách hoàn toàn hay không?* Những câu hỏi này tạo ra “tình huống có vấn đề”, buộc HS phải suy nghĩ, phân tích văn bản, đối chiếu chi tiết truyện và bày tỏ quan điểm cá nhân. Thông qua việc thảo luận, tranh luận và bảo vệ ý kiến của mình, HS từng bước nhận ra nguyên nhân sâu xa dẫn đến bị kịch trong câu chuyện, từ đó rút ra bài học về thái độ sống, trách nhiệm cá nhân và cách ứng xử với người khác. Quá trình giải quyết vấn đề không chỉ giúp HS hiểu rõ nội dung và nghệ thuật của tác phẩm mà còn hình thành năng lực tư duy phê phán và khả năng tự đánh giá hành vi của bản thân trong đời sống thực tiễn.

Bảng 1: Các kỹ thuật ứng dụng khi dạy văn bản “Đường đời đầu tiên”

STT	Kỹ thuật	Ứng dụng trong văn bản
1	Kỹ thuật Mảnh ghép	Mỗi nhóm tìm hiểu 1 khía cạnh: tâm lý nhân vật, chủ đề truyện, nghệ thuật... sau đó ghép lại để có cái nhìn toàn diện.
2	Kỹ thuật khăn trải bàn	Nhiệm vụ nhóm (4 HS/nhóm): Ô 1: Những hành động thể hiện sự kiêu căng của Đế Mèn Ô 2: Nguyên nhân dẫn đến cái chết của Đế Choắt Ô 3: Tâm trạng Đế Mèn sau sự việc Ô 4 (giữa): Bài học rút ra
3	Kỹ thuật đóng vai	HS đóng vai: Đế Mèn- Đế Choắt - người kể chuyện. Diễn lại đoạn cao trào (Đế Choắt bị trêu chọc). Sau khi diễn: HS khác nhận xét ai sai - sai ở đâu - nếu là em sẽ làm gì
4	Kỹ thuật tranh luận - phân biện	Viết 5-7 dòng nhật ký của Đế Mèn sau khi Đế Choắt chết. Chia sẻ - nhận xét - liên hệ bản thân.

2.2.2. Phương pháp dạy học tích hợp công nghệ thông tin

Trong bối cảnh chuyển đổi số trong giáo dục hiện nay, việc tích hợp công nghệ thông tin (CNTT) vào quá trình dạy học là yêu cầu tất yếu nhằm đổi mới phương pháp, hình thức tổ chức dạy học và nâng cao chất lượng giáo dục. Đối với môn Ngữ văn, việc ứng dụng CNTT không chỉ hỗ trợ truyền tải tri thức mà còn góp phần tăng cường tính trực quan, kích thích hứng thú và phát huy vai trò chủ thể của HS trong quá trình học tập. Văn bản “Đường đời đầu tiên” của Tô Hoài có nhiều yếu tố thuận lợi cho việc tích hợp CNTT như hệ thống nhân vật sinh động, diễn biến câu chuyện rõ ràng, giàu cảm xúc và mang ý nghĩa giáo dục sâu sắc. GV có thể sử dụng các phương tiện CNTT như bài giảng điện tử, hình ảnh minh họa, video hoạt hình hoặc sơ đồ tư duy để hỗ trợ HS tiếp cận văn bản một cách trực quan và hiệu quả hơn. Trong giai đoạn khởi động, GV có thể trình chiếu hình ảnh hoặc đoạn video ngắn về thế giới loài dế, giúp HS hình dung bối cảnh truyện và tạo tâm thế tích cực trước khi đọc văn bản. Ở hoạt động hình thành kiến thức, GV sử dụng trình chiếu các trích đoạn tiêu biểu, kết hợp với câu hỏi tương tác, phần mềm trình chiếu hoặc bảng thông minh để HS theo dõi, phân tích diễn biến tâm lý và hành động của nhân vật Đế Mèn. Việc ứng dụng CNTT ở giai đoạn này giúp HS dễ dàng nắm bắt nội dung, đồng thời tăng khả năng tập trung và ghi nhớ kiến thức. Bên cạnh đó, GV có thể tổ chức cho HS tham gia các hoạt động học tập thông qua các nền tảng trực tuyến như làm bài trắc nghiệm, thảo luận nhóm hoặc trình bày sản phẩm học tập bằng công cụ số. Ví dụ, HS có thể thiết kế sơ đồ tư duy tóm tắt bài học, trình chiếu slide cảm nhận về nhân vật Đế Mèn hoặc viết đoạn nhật ký nhân vật trên môi trường số. Những hoạt động này không chỉ giúp HS củng cố kiến thức mà còn góp phần phát triển năng lực sử dụng CNTT và năng lực giao tiếp, hợp tác. Như vậy, việc tích hợp công nghệ thông tin trong giảng dạy văn bản “Đường đời đầu tiên” góp phần đổi mới phương pháp dạy học Ngữ văn theo hướng hiện đại, phát huy tính tích cực, chủ động của HS. Đồng thời, phương pháp này giúp GV nâng cao hiệu quả tổ chức giờ học, đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục trong giai đoạn hiện nay.

Hình 1: Tổ chức trò chơi BeeRace khi dạy văn bản “Đường đời đầu tiên”

Hoạt động nhóm, thảo luận bằng cách ứng dụng công nghệ: Tạo phòng thảo luận nhóm trực tuyến (Google Meet, Zoom breakout rooms nếu học online hoặc dùng Zalo nhóm lớp để phân hồi). Dùng Mentimeter hoặc Slido để thu thập nhanh các quan điểm cá nhân (ẩn danh hoặc công khai). HS thuyết trình qua PowerPoint hoặc Canva, có thể thu âm bài thuyết trình rồi chiếu cho cả lớp nghe.

2.2.3. Phương pháp đọc mở rộng, suy luận

Phương pháp đọc mở rộng, suy luận là phương pháp dạy học nhằm hướng dẫn HS không chỉ dừng lại ở việc tiếp nhận thông tin trực tiếp từ văn bản mà còn biết vận dụng tư duy suy luận để khám phá những ý nghĩa hàm ẩn, mở rộng nội dung và liên hệ với các văn bản khác cũng như với đời sống thực tiễn. Phương pháp này đặc biệt phù hợp với mục tiêu phát triển năng lực đọc hiểu và tư duy phản biện của HS trong môn Ngữ văn. Văn bản “Đường đời đầu tiên” của Tô Hoài chứa đựng nhiều chi tiết gợi mở về tính cách, tâm lý và quá trình trưởng thành của nhân vật Đế Mèn. Thông qua việc đọc và suy luận, HS có thể nhận ra những tầng ý nghĩa sâu xa của tác phẩm, đặc biệt là bài học về thái độ sống, trách nhiệm cá nhân và mối quan hệ giữa cá nhân với cộng đồng. Trong quá trình tổ chức dạy học, GV hướng dẫn HS đọc văn bản theo các cấp độ từ nhận biết đến suy luận và mở rộng. Trước hết, HS được yêu cầu xác định các chi tiết thể hiện tính cách Đế Mèn như sự kiêu căng, ngạo mạn, coi thường người khác. Trên cơ sở đó, GV đặt ra các câu hỏi suy luận như: *Điều gì trong suy nghĩ và hành động của Đế Mèn đã dẫn đến bi kịch của Đế Choắt? Sự hối hận của Đế Mèn thể hiện qua những chi tiết nào? Nếu câu chuyện tiếp diễn, nhân vật Đế Mèn sẽ thay đổi ra sao?* Những câu hỏi này giúp HS rèn luyện khả năng suy luận logic và đọc hiểu sâu sắc văn bản. Bên cạnh đó, GV có thể tổ chức cho HS đọc mở rộng bằng cách liên hệ văn bản với các đoạn trích khác trong *Đế Mèn phiêu lưu ký* hoặc với những câu chuyện, tình huống tương tự trong đời sống. Thông qua hoạt động này, HS nhận thấy quá trình trưởng thành của con người thường gắn liền với những sai lầm và trải nghiệm, từ đó biết tự soi chiếu bản thân và rút ra bài học cho hành vi, thái độ sống của mình. Như vậy, việc vận dụng phương pháp đọc mở rộng, suy luận trong giảng dạy văn bản “Đường đời đầu tiên” không chỉ góp phần nâng cao năng lực đọc hiểu văn bản văn học mà còn giúp HS phát triển tư duy độc lập, khả năng liên hệ và vận dụng kiến thức vào thực tiễn, đáp ứng yêu cầu đổi mới dạy học Ngữ văn hiện nay.

2.2.4. Phương pháp dạy học tổ chức hoạt động nhóm, thảo luận, sân khấu hóa

Tổ chức hoạt động nhóm, thảo luận và sân khấu hóa là những hình thức dạy học tích cực nhằm phát huy vai trò chủ thể của HS trong quá trình tiếp nhận tri thức. Các hình thức này tạo điều kiện cho HS được hợp tác, trao đổi ý kiến, thể hiện quan điểm cá nhân và trải nghiệm tác phẩm văn học thông qua các hoạt động mang tính tương tác cao. Trong dạy học Ngữ văn, đặc biệt với các văn bản tự sự, việc vận dụng các hình thức này góp phần nâng cao hiệu quả đọc hiểu và giáo dục phẩm chất cho HS. Văn bản “Đường đời đầu tiên” của Tô Hoài có hệ thống nhân vật rõ nét, tình huống truyện giàu kịch tính và mâu thuẫn, rất phù hợp để tổ chức các hoạt động học tập theo nhóm kết hợp thảo luận và sân khấu hóa. Thông qua các hoạt động này, HS không chỉ hiểu sâu nội dung văn bản mà còn có cơ hội nhập vai, cảm nhận và đánh giá hành động, tâm lý nhân vật từ nhiều góc độ khác nhau. Trong quá trình dạy học, GV có thể chia lớp thành các nhóm nhỏ, giao nhiệm vụ cụ thể cho từng nhóm như: phân tích tính cách nhân vật Đế Mèn, tìm hiểu nguyên nhân dẫn đến cái chết của Đế Choắt hoặc rút ra bài học từ câu chuyện. HS tiến hành thảo luận nhóm, ghi lại ý kiến chung và trình bày kết quả trước lớp. Hoạt động thảo luận giúp HS rèn luyện kỹ năng giao tiếp, hợp tác, đồng thời phát triển tư duy phản biện và khả năng diễn đạt bằng ngôn ngữ nói. Bên cạnh đó, hình thức sân khấu hóa được tổ chức thông qua việc HS xây dựng và biểu diễn các tiểu phẩm ngắn tái hiện những tình huống tiêu biểu trong văn bản. Quá trình chuẩn bị và thể hiện vai diễn giúp HS nhập vai sâu sắc vào nhân vật, từ đó hiểu rõ hơn tâm lý, cảm xúc và sự chuyển biến trong nhận thức của Đế Mèn. Sau hoạt động sân khấu hóa, GV hướng dẫn HS trao đổi, nhận xét và rút ra ý nghĩa giáo dục của từng tình huống được thể hiện. Như vậy, việc tổ chức hoạt động nhóm, thảo luận và sân khấu hóa trong giảng dạy văn bản “Đường đời đầu tiên” góp phần tạo không khí học tập sôi nổi, tăng cường sự tham gia tích cực của HS. Đồng thời, phương pháp này giúp phát triển các năng lực chung và đặc thù của môn Ngữ văn, đặc

biệt là năng lực giao tiếp, hợp tác, cảm thụ văn học và giáo dục nhân cách cho HS theo định hướng đổi mới giáo dục hiện nay. Việc dạy học văn bản “Đường đời đầu tiên” của Tô Hoài có thể trở nên sinh động, hiệu quả hơn nếu GV biết vận dụng linh hoạt các phương pháp dạy học hiện đại. Từ việc đổi mới cách tiếp cận theo hướng phát triển năng lực, tích hợp công nghệ thông tin, đọc mở rộng suy luận đến tổ chức hoạt động nhóm, sân khấu hóa và phản biện. Tất cả đều nhằm mục tiêu phát huy vai trò chủ thể của HS, khơi gợi sự đồng cảm, tư duy phản biện và kết nối văn học với đời sống. Những biện pháp này không chỉ giúp HS hiểu sâu sắc tác phẩm mà còn góp phần hình thành những giá trị sống nhân văn trong bối cảnh xã hội hiện đại đầy biến động và xa cách.

2.3. Thực nghiệm sư phạm

Chọn đối tượng thực nghiệm: Chúng tôi chọn 01 lớp thực nghiệm (TN) và 01 lớp đối chứng (ĐC) tại Trường THCS Phan Chu Trinh (Đắk Lắk). Nhằm đảm bảo khách quan trong việc đánh giá tính khả thi và hiệu quả của các biện pháp, chúng tôi đã tiến hành thực nghiệm ở lớp có học chuyên đề. Để chuẩn bị cho quá trình TN được tiến hành có hiệu quả, trước TN 01 tháng, chúng tôi đã gặp gỡ, phổ biến chung, hướng dẫn và trao đổi một số vấn đề liên quan đến nội dung thực nghiệm với các HS ở lớp TN và ĐC. Đồng thời, chúng tôi phát các tài liệu có liên quan đến phần TN (nội dung các biện pháp được xây dựng cho HS thực nghiệm, HS nghiên cứu, tìm hiểu kỹ yêu cầu, nội dung và cách thức dạy các bài TN. Lớp TN do GV trực tiếp giảng dạy theo các biện pháp được đề xuất trong đề tài, còn lớp ĐC vẫn học bình thường. Sau thời gian TN, chúng tôi cho HS các lớp TN và lớp ĐC làm bài kiểm tra bài kiểm tra thường xuyên với đề bài như nhau.

Thời gian: 02 tiết dạy truyện đồng thoại “Đường đời đầu tiên” theo phân phối chương trình học kì 1 năm học 2024-2025. Tiến hành dạy giữa lớp ĐC học theo phương pháp truyền thống và lớp TN học theo biện pháp đổi mới (thảo luận nhóm, sơ đồ tư duy, phân tích nhân vật qua tình huống, liên hệ thực tiễn, sáng tạo đoạn kết văn bản,...).

Hình thức đánh giá: Bài Đánh giá thường xuyên nghị luận văn học; Phiếu khảo sát HS; Quan sát và đánh giá hoạt động học tập trên lớp.

Tiêu chí đánh giá: Kiến thức (nội dung, nghệ thuật tác phẩm); Kỹ năng (phân tích, liên hệ, trình bày nói và nghe); Thái độ (hứng thú, chủ động học). So sánh về điểm số bài kiểm tra, đánh giá (đánh giá thường xuyên):

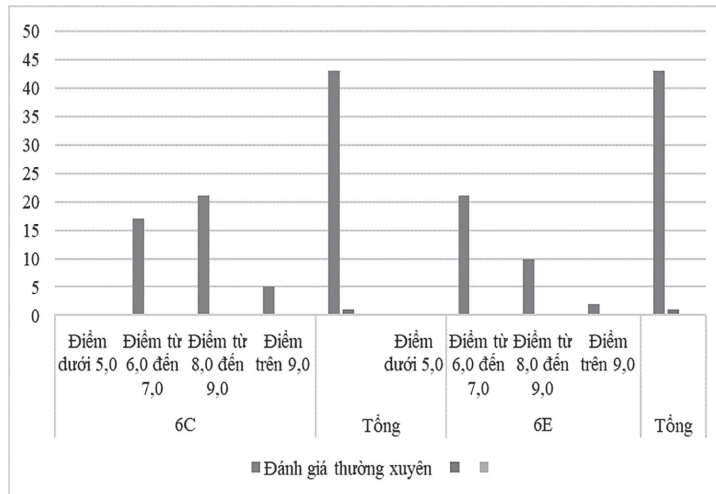
Bảng 2: So sánh phổ điểm lớp thực nghiệm và lớp đối chứng

Lớp	Phổ điểm	Đánh giá thường xuyên	
6C	Điểm dưới 5,0	00	00%
	Điểm từ 6,0 đến 7,0	17	44,4%
	Điểm từ 8,0 đến 9,0	21	46,6%
	Điểm trên 9,0	05	8,86%
Tổng		43	100%
6E	Điểm dưới 5,0	00	00%
	Điểm từ 6,0 đến 7,0	21	48,8%
	Điểm từ 8,0 đến 9,0	10	23,2%
	Điểm trên 9,0	02	4,6%
Tổng		43	100%

Phân tích số liệu đánh giá giữa kì của hai lớp 6C và 6D cho thấy, trước hết, số liệu cho thấy 100% HS của cả hai lớp đều đạt điểm từ 6,0 trở lên, không có HS dưới 5,0. Điều này phản ánh mặt bằng kiến thức cơ bản của HS tương đối vững và công tác giảng dạy, ôn tập được thực hiện hiệu quả. Đối với lớp 6C, trong tổng số 45 HS, nhóm điểm 6,0-7,0 chiếm 44,4%, trong khi nhóm điểm 8,0-9,0 chiếm 46,6% và điểm trên 9,0 chiếm 8,86%. Như vậy, tỉ lệ HS đạt điểm từ 8,0 trở lên là hơn 55% cho thấy chất lượng học tập cao, phổ điểm phân bố nghiêng về nhóm khá, giỏi. Đối với lớp 6D, trong tổng số 43 HS, nhóm

điểm 6,0-7,0 chiếm 48,8%, là nhóm chiếm tỉ lệ cao nhất. Nhóm điểm 8,0-9,0 chiếm 23,2% và điểm trên 9,0 chiếm 4,6%. Tỉ lệ HS đạt từ 8,0 trở lên vào khoảng 27,8%, thấp hơn đáng kể so với lớp 6C, cho thấy phổ điểm tập trung nhiều ở mức trung bình khá. So sánh hai lớp cho thấy lớp 6C có kết quả học tập nổi trội hơn, đặc biệt ở nhóm điểm cao, trong khi lớp 6D có mặt bằng điểm ổn định nhưng cần có giải pháp nâng cao chất lượng nhóm HS khá để tăng tỉ lệ điểm giỏi trong các lần đánh giá tiếp theo.

Biểu đồ 1: So sánh phổ điểm Đánh giá thường xuyên

(Nguồn: Kết quả khảo sát của tác giả, tháng 9/2025)

2.4. Hiệu quả của phương pháp dạy học trải nghiệm

Việc vận dụng phương pháp DHTN trong giảng dạy văn bản “Đường đời đầu tiên” đã mang lại những hiệu quả rõ rệt cả về mặt nhận thức, thái độ và năng lực của HS. Thông qua các hoạt động trải nghiệm đa dạng như nêu vấn đề, thảo luận nhóm, sân khấu hóa, đọc mở rộng và tích hợp công nghệ thông tin, HS được tham gia tích cực vào quá trình học tập, từ đó nâng cao chất lượng và hiệu quả giờ học Ngữ văn. Trước hết, phương pháp DHTN góp phần nâng cao hứng thú học tập và khả năng tiếp nhận văn bản của HS. Thay vì tiếp thu kiến thức một chiều, HS được trực tiếp tham gia vào các hoạt động khám phá, phân tích và cảm nhận tác phẩm. Nhờ đó, các em hiểu sâu sắc hơn nội dung, nghệ thuật của văn bản cũng như ý nghĩa nhân văn mà tác giả gửi gắm, đặc biệt là bài học về thái độ sống, trách nhiệm cá nhân và sự trưởng thành. Bên cạnh đó, phương pháp này giúp phát triển các năng lực cốt lõi của HS theo yêu cầu của Chương trình giáo dục phổ thông 2018 [1]. Thông qua hoạt động trải nghiệm, HS được rèn luyện năng lực đọc hiểu, tư duy phản biện, giao tiếp và hợp tác. Việc nhập vai, thảo luận và giải quyết tình huống trong văn bản giúp HS biết đặt mình vào hoàn cảnh của người khác, từ đó hình thành năng lực thấu cảm và khả năng tự điều chỉnh hành vi trong đời sống thực tiễn. Ngoài ra, DHTN còn góp phần giáo dục phẩm chất cho HS một cách tự nhiên và hiệu quả. Qua quá trình trải nghiệm và chiêm nghiệm bài học từ hành động của nhân vật Đế Mèn, HS dần hình thành ý thức sống khiêm tốn, biết suy nghĩ trước khi hành động và có trách nhiệm với bản thân cũng như cộng đồng. Những giá trị này được tiếp nhận không mang tính áp đặt mà thông qua sự tự nhận thức và rút ra bài học cá nhân. Như vậy, phương pháp DHTN trong giảng dạy văn bản “Đường đời đầu tiên” đã chứng minh tính khả thi và hiệu quả trong việc đổi mới dạy học Ngữ văn ở trung học cơ sở. Việc vận dụng linh hoạt và phù hợp phương pháp này không chỉ nâng cao chất lượng dạy học mà còn góp phần thực hiện mục tiêu giáo dục toàn diện, hướng tới hình thành và phát triển nhân cách cho HS, “*Những thông điệp đầy ý nghĩa từ một tác phẩm dành cho thiếu nhi được đúc rút theo con đường giáo dục bằng tình cảm vừa gần gũi, thiết thực, giàu cảm xúc, phù hợp với lứa tuổi trẻ em, vừa có ý nghĩa to lớn đối với quá trình hình thành và phát triển nhân cách của các em*” [3].

Xem tiếp trang 49